

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра романо-германської філології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету іноземних мов

Світлана ВІРОТЧЕНКО

«30» червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Літературознавчий аналіз тексту: теоретичні та прикладні аспекти

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий) галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 035 Філологія

освітня програма 035 Філологія (германські мови, література зарубіжних країн та перекладознавство)

вид дисципліни за вибором

факультет іноземних

мов

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету іноземних мов «30» червня 2025 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: ЧЕРКАШИНА Тетяна Юріївна, доктор філологічних наук, професор, професор ЗВО кафедри романо-германської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Програму схвалено на засіданні кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови

“26” червня 2025 року, протокол № 21

Завідувачка кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови

к.ф.н., доц. Ірина МОРОЗОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша “27” червня 2025 року, протокол № 17

Завідувач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша

д.ф.н., проф. Олександр

РЕБРІЙ

Програму схвалено на засіданні кафедри ділової іноземної мови та перекладу “19” червня 2025 року, протокол № 12

Завідувачка кафедри ділової іноземної мови та перекладу

д.ф.н., проф. Ірина ШЕВЧЕНКО

Програму схвалено на засіданні кафедри романо-германської філології “25” червня 2025 року, протокол № 17

Завідувачка кафедри романо-германської філології

к.ф.н., доц. Ірина ХОЛМОГОРЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Філологія (германські мови, література зарубіжних країн та перекладознавство)»

Гарант освітньо-професійної програми

д.ф.н., проф. Ірина ШЕВЧЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

“30” червня 2025 року, протокол № 7

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

к.п.н., доц. Анна КОТОВА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Літературознавчий аналіз тексту: теоретичні та прикладні аспекти» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки Третій освітньо-науковий рівень (доктор філософії) спеціальності 035 Філологія

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Літературознавчий аналіз тексту: теоретичні та прикладні аспекти» є формування у студентів фундаментальних уявлень і практичних навичок здійснення літературознавчого аналізу тексту.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Завдання цієї навчальної дисципліни полягає у формуванні достатнього рівня знань про літературознавство як науку, специфіку художньої літератури; родо-жанрові та архітектонічні особливості художніх творів; поетику художнього твору; напрями, течії і школи у світовому літературознавстві; основні проблеми аналізу та інтерпретації літературно-художнього твору.

1.3. Кількість кредитів 3

1.4. Загальна кількість годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
14 год.	4
Практичні, семінарські заняття	
4 год.	1
Самостійна робота	
72 год.	85

1.6. Дисципліна забезпечує такі компетентності і програмні результати навчання:

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), ставити і вирішувати дослідницькі і практичні завдання, розробляти шляхи їх розв'язання, проводити самостійні ґрунтовні дослідження на сучасному рівні та втілювати їх у практику.

ЗК 8. Здатність до критичної самооцінки, безперервного навчання протягом життя в обраній професійній сфері та суміжних галузях знань, до продовження наукових досліджень на здобуття наукового ступеня доктора наук.

ЗК 9. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної сфери, її місця та зв'язків з іншими науками; використовувати різні види і форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності :

ФК 1. Розуміння провідних методологічних напрямів, взаємозв'язків між ними, вміння аргументовано обирати, опрацьовувати, систематизувати та критично узагальнювати теоретичні джерела власного наукового дослідження.

ФК 3. Здатність генерувати наукову проблему, формулювати робочу гіпотезу дослідження, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових знань, у т.ч. на принципах міждисциплінарних досліджень.

ФК 4. Здатність вирішувати генеровану наукову проблему, створювати доказові теоретичні моделі досліджуваних феноменів, застосовувати новітні інструменти, методи й методики аналізу, залучати дані міждисциплінарних студій, зокрема, в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів.

ФК 6. Ґрунтовне осягнення, збереження, творчий розвиток і популяризація основних досягнень науковців-філологів України та Харкова, зокрема, у сфері германістики, зарубіжної літератури, перекладознавства.

ФК 8. Здатність утілювати результати власного філологічного дослідження у професійній діяльності викладача ЗВО, літературознавця, перекладознавця, редактора в органах державної влади та недержавних організаціях громадянського суспільства.

1.6. Перелік результатів навчання, що формує ця дисципліна

ПРН1.Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, на засадах вільного і критичного мислення розуміти теоретичні й практичні проблеми, виокремлювати наукові лакуни та бачити перспективи їх дослідження.

ПРН2.Знати науковий доробок учених України і харківської лінгвістичної школи, вміти цінувати, зберігати, поширювати їх надбання і творчо застосовувати у власних розвідках.

ПРН4.Обирати адекватну методологію дослідження в обраній сфері германістики, літературознавства, перекладознавства, володіти методами збору і аналізу даних і пропонувати послідовні кроки їх вивчення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує запровадження інноваційних підходів та прогнозування.

ПРН6.Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в глобальному науковому просторі державною та іноземною мовами, оформлювати і виконувати наукові проекти і гранти, продукувати і редагувати різножанрові наукові тексти відповідно до сучасних вимог.

ПРН9.Розуміти і втілювати принципи вільного громадянського суспільства, цілі сталого розвитку ООН, дотримуватись цінностей класичного університету, в науці, в практичній діяльності, культурі, громадському житті в Україні і світі.

1.7. Пререквізити: знання матеріалу бакалаврського курсу «Вступ до літературознавства», магістерського курсу «Сучасні філологічні концепції в галузі мовознавства, літературознавства, перекладознавства».

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Специфіка художньої літератури. Текст, контекст.

Тема 2. Літературний твір. Структура літературного твору. Внутрішня організація тексту.

Тема 3. Система образів літературного твору. Специфіка літературно-художнього образу. Структура та класифікація літературно-художніх образів.

Тема 4. Час і простір художнього твору. Хронотоп. Час. Простір.

Тема 5. Роди і жанри літератури. Рід. Жанр. Метажанр.

Тема 6. Напрями, течії, школи в історії літературознавства. Напрями, течії, школи XVII – початку XXI століття.

Тема 7. Аналіз та інтерпретація художнього твору. Транстекстуальність. Різновиди аналізу художнього твору. Поняття про інтерпретацію. Транстекстуальність.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	л.	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Специфіка художньої літератури	8	2				6						
Тема 2. Літературний твір	10	2	2			6						
Тема 3. Система образів літературного твору	8	2				6						
Тема 4. Час і простір художнього твору	10	2	2			6						
Тема 5. Роди і жанри літератури	8	2				6						
Тема 6. Напрями, течії, школи в історії літературознавства	8	2				6						
Тема 7. Аналіз та інтерпретація художнього твору. Транстекстуальність	8	2				6						
Самостійне письмове завдання: літературознавчий аналіз твору	30					30						
Усього годин	90	14	4			72						

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Літературний твір	2
2	Час і простір художнього твору	2
Разом		4

5.Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Специфіка художньої літератури. Опрацювання фахової літератури з тематики курсу.	6
2	Тема 2. Літературний твір. Опрацювання фахової літератури з тематики курсу. Підготовка до практичних занять, літературознавче опрацювання літературних творів сучасних авторів.	6
3	Тема 3. Система образів літературного твору. Опрацювання фахової літератури з тематики курсу.	6
4	Тема 4. Час і простір художнього твору. Опрацювання фахової літератури з тематики курсу. Підготовка до практичних занять, літературознавче опрацювання літературних творів сучасних авторів.	6

5	Тема 5. Роди і жанри літератури. Опрацювання фахової літератури з тематики курсу.	6
6	Тема 6. Напрями, течії, школи в історії літературознавства. Опрацювання фахової літератури з тематики курсу.	6
7	Тема 7. Аналіз та інтерпретація художнього твору. Транстекстуальність. Опрацювання фахової літератури з тематики курсу.	6
	Укладання письмового завдання (літературознавчий аналіз одного літературного твору) і подання його через платформу Moodle.	30
	Разом	72

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

7. Методи навчання

Лекція,
пояснення,
робота з книгою,
ілюстрація,
вправи,
аналітичний, дедуктивний, індуктивний,
метод постановки і вирішення проблеми.

8. Методи контролю

1. Письмові: подання у письмовій формі завдання самостійної роботи
2. Усні: участь у дискусії під час практичних занять; усна залікова відповідь на питання за темами дисципліни.
3. Самоконтроль (самостійне оцінювання своїх знань здобувачами, самоаналіз).

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота		Залікова робота	Сума
Усні відповіді на практичних заняттях	Письмова самостійна робота	Письмово-усна форма	
30	30		
60		40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час участі в практичних заняттях, виконанні завдань самостійної роботи.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінювання досягнень з навчальної дисципліни складається з двох компонентів і є сумою їх балів: поточний контроль і самостійна робота (60 балів); залік (40 балів).

Критерії оцінювання усної відповіді на практичних заняттях:

Студент отримує бали за два практичні заняття (за відповідь на одному практичному занятті максимум 15 балів, за два практичних заняття разом максимум 30 балів):

аспект	кількість балів
Повнота розкриття теми: аналіз, порівняння і критичне узагальнення	5
Адекватність наведених прикладів	3
Аргументованість, логічність й послідовність відповіді, адекватне використання термінології науки; переконливість викладу	4
Знання світової наукової літератури, у т.ч. новітньої, та доробку вітчизняної науки	3
Загалом за одну відповідь	15
Загалом за дві відповіді	30

Критерії оцінювання письмового завдання самостійної роботи:

літературознавчий аналіз твору (обсяг – мінімум 10000 знаків) відповідно до теми курсу подається на платформу Moodle і оцінюється викладачем максимально 30 балів (за умов самостійності та повноти висвітлення питання):

аспект	кількість балів
Відомості про автора: основні біографічні факти, загальний огляд літературного спадку та ідіостилу. Час і місце написання твору. Мова написання і публікації. Інформація про переклади іншими мовами. Рецепція твору сучасниками (критика, схвалення, премії).	8
Жанр і структура твору. Особливості оповідної манери (тип нарації, тип наратора).	10
Аналіз системи персонажів (головні, другорядні, епізодичні). Аналіз тематики і проблематики твору, основних конфліктів. Аналіз ідейного рівня, мотивів і лейтмотивів. Аналіз основних художніх образів, концептів, метаметафор.	10
Академічна доброчесність і відсутність запозичень	2
Разом	30

Критерії оцінювання заліку

Залік проходить у комбінованій формі, що включає:

письмове виконання повного літературознавчого аналізу запропонованого уривку літературного тексту (20 балів);

усне надання повної розгорнутої відповіді на два запропоновані питання (20 балів).

Максимально сумарно **40 балів**

Критерії оцінювання письмового літературознавчого аналізу уривку літературного тексту:

20 балів: розгорнутий, максимально повний аналіз;

16 балів: розгорнутий повний аналіз, в якому бракує деякої інформації;

12 балів: аналіз в достатньому обсязі, допускається опущення певної частини інформації;

8 балів: аналіз в припустимому обсязі, певна частина інформації пропущена, наявні окремі помилки;

4 бали: аналіз в мінімальному припустимому обсязі, значна частина інформації пропущена, наявні серйозні помилки;

0 балів: аналіз в недостатньому обсязі, випущена більша частина ключової інформації; інформація перекручена або спотворена / відсутність аналізу взагалі.

Критерії оцінювання усного розкриття двох запропонованих питань:

- 20 балів: розгорнута, максимально повна відповідь;
- 16 балів: розгорнута повна відповідь, в якій бракує деякої інформації, яка, проте, не має ключового значення;
- 12 балів: відповідь в достатньому обсязі, допускається опущення певної частини інформації;
- 8 балів: відповідь в припустимому обсязі, певна частина інформації пропущена, наявні окремі помилки;
- 4 бали: відповідь в мінімальному припустимому обсязі, значна частина інформації пропущена, наявні серйозні помилки;
- 0 балів: відповідь в недостатньому обсязі, випущена більша частина ключової інформації; інформація перекручена або спотворена / відсутність відповіді взагалі.

Результати неформального навчання можуть бути визнані за наявності підтверджуючих документів (сертифікатів, довідок, описів навчальних програм), якщо вони засвідчують досягнення результатів навчання, співвідносних із цілями курсу.

Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути:

- онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою теоретичних та прикладних аспектів літературознавчого аналізу тексту;
- участь у сертифікованих тренінгах і семінарах, присвячених теоретичним та прикладним аспектам літературознавчого аналізу тексту;
- сертифіковані програми з теоретичних та прикладних аспектів літературознавчого аналізу тексту, проведені міжнародними організаціями чи університетами.

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна. Рішення ухвалюється комісією факультету на підставі поданого пакета документів від здобувача освіти.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для заліку
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
0-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

Астрахан Н. І. Теорія літератури: основи, традиції, актуальні проблеми. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2021. 295 с.

Допоміжна література

1. Бовсунівська Т. Теорія літературних жанрів. Київ: Київський університет, 2009. 519 с.
2. Васильєв Є. Сучасна драматургія: жанрові трансформації, модифікації, новації. Луцьк: Твердиня, 2017. 532 с.
3. Географія і текст: літературний вимір. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 212 с.
4. Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства. Львів: ПАІС, 2005. 368 с.

5. Копистянська Н. Час і простір у мистецтві слова. Львів: ПАІС, 2012. 342 с.
6. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / за ред. А. Волкова, О. Бойченка. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
7. Літературознавча енциклопедія: у двох томах / автор-укладач Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 624 с.
8. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. Київ: ВЦ Академія, 1997. 752 с.
9. Література non fiction: теоретичний вимір / укл. Т. Черкашина, за наук. ред. О. Галича. Київ: Видавництво Дмитра Бураго, 2018. 272 с.
10. Ткаченко А. О. Мистецтво слова: підручник для гуманітаріїв. Київ: Правда Ярославовичів, 1997. 448 с.
11. Філоненко С. Масова література в Україні: дискурс / гендер/ жанр. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2011. 432 с.
12. Черкашина Т., Юрченко В. Геопоетика Святої Землі в романі Е.-Е. Шмітта «Le défi de Jérusalem». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2024. Вип. 69. Т. 1. С. 154-158.
13. Черкашина Т., Нестеренко О. Подорож як відкриття себе справжнього в романі Еріка-Емманюеля Шмітта «Ніч вогню». *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 71. Т. 3. С. 177-182.
14. Filat T.V., Klymenko I.M. Features of Interpreting the Image of a Woman in Fiction (Gender Aspects of the Problem). *Закарпатські філологічні студії*. 2025. Вип. 39. Т.2. С.256-260.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Literary Theory. <https://iep.utm.edu/literary/>
2. Literary Theory. <https://guides.lib.monash.edu/literary-studies/literary-theory>
3. Introduction to Theory of Literature: Open Yale Courses.
<https://oyc.yale.edu/english/engl-300>
4. Дистанційний курс «Літературознавчий аналіз тексту: теоретичні та прикладні аспекти» (розробник Тетяна ЧЕРКАШИНА)
<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=13576>